

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspeditija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Sementških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedej in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 289.

V Ljubljani, v ponedeljek 19. decembra 1898.

Letnik XXVI

Vedno lepše!

(Izvirni dopis.)

Iz Trsta, 16. dec.

Vsem je še živo v spominu grozna nesreča, ki je zadela našo vladarsko hišo, ko je Lah Lucheni zabodel naši cesarici bodalo v srce. Po vsej Evropi, da po vsem svetu je pretresala ta novica srca, povsod so žalovali, jedino v Trstu so se prirejale na dan žalosti veselice, jedino v Trstu je svirala na dan žalosti godba, jedino v Trstu je bila na večer žalosti gledališna predstava.

Je-li čudo, da je moralo zavreti v srcu pošteno mislečih. Prišlo je do izgrede, prepodili so godbo, razbili nekoliko instrumentov, preprečili s silo predstavo v gledališču, pobili okna onim hišam, ki niso razobesile črnih prtov, in kamnoli poslopje »Gimnasticha«, kjer se zbirajo rudečkarji in od koder je letelo kamenje na izgrede.

Izgrede so bili izročeni sodišču ter za izraze jeze proti nezaslišanemu izzivanju od strani rudečkarjev bili so najstrožje kaznovani. Ubogi nezavedni izgrede mislili so, da vrše čin lojalnosti, čin sožalja do vladarske hiše, a poplačati so morali ta čin z večmesečnimi ječami.

Kakor so Lahi bili, so in bodo vedno nesramni, tako nesramne so se pokazali tudi sedaj pri tej priliki. V dunajski zbornici so se slavni zastopniki laške klike podvzivali in interpelovali min. predsednika, kaj misli vse storiti, da bodo Lah, in naj bodo oni alà Lucheni, varni v Avstriji. In gosp. min. predsedniku grofu Thunu se je grozno mudilo dati odgovor na ono nezaslišano interpelacijo, obljubivši Lahom, da bodo izgrede najstrožje kaznovani.

Tem gospodom se je pridružil v italijanski zbornici poslanec Barzilai, (tržaški žid, iredentovec), ki je interpeliral laškega ministra za zunanje stvari, kake korake je storil, da dobi zadoščenje

užaljeni italijanski čut, ko se je tako zaničevalo Lahe v Trstu povodom izgrede?

In kakor se je mudilo našemu gosp. grofu Thunu odgovoriti na laško interpelacijo, tako se je mudilo tudi laškemu ministru za zunanje stvari gosp. Canevaru, da je potolažil žida Barzilai-a.

Predno Vam dam od besede do besede njegov odgovor, opozoriti moram, da laški minister niti z jedno besedico omenil, kaj je dalo povod izgredu. In v tem grmu tiči zajec! Izgrede, kakor tudi avstrijsko policijo, je »žehtal« — samo zato, da svet vidi, kako nedolžni so ti ljubi Lah. Naš ministerski predsednik je tudi ropotal nad izgrede, nad Avstriji. Ako bi bil laški minister lojalen, omeniti bi bil moral nezaslišano izzivanje od strani Lahov, ki se niso sramovali na tako žalostni dan prirejati hrupnih veselice. Ako je toraj naš minister ropotal nad avstrijskimi podaniki, zaropotati bi bil moral laški nad laškimi, a tega ni storil! — Tu se vidi, kako naša vlada skrbi za avstrijske podanike in kako za laške, tu se vidi, kako pa laška vlada skrbi za laške še nepodanike.

Glejte! kaj delate, glejte, da ne bo že prepozno, ko boste prosili pomoči od onih sinov, katerih danes nočete poznati, katerim danes nočete pomagati, katere ste vrgli v temne ječe jedino radi tega, da se veseli Italija, ona Italija, v koje zbornici se vedno ponavljajo vzkliki: »Naša mornarica mora ležati v tržaškem pristanišču.«

Evo odgovor laškega ministra Canevaru v laški zbornici dne 15. dec. t. l.:

»Čestiti Barzilai je obžaloval dogodke, ki so se vršili prošlega meseca septembra v Trstu. Dasi so naše simpatije in naša ljubezen velike do onega ljudstva, ki prebiva za mejami naše države, ki govori naš jezik in ki je naše krvi, umešavati se ne moremo v njih zadeve, ker tudi nam bi ne

bilo prijetno, ako bi se drugi brigali za naše no tranje zadeve. Treba je torej razločevati med podaniki Italije in Italijani podaniki drugih držav. Ako bi ne poznali tega razločka, služili bi prav slabo onim Lahom, ki prebivajo v imenovanih krajih. Po sporočilih naših konzulov in našega poslanika na Dunaju niso bili izgrede proti Lahom provzročeni in tudi ne odobravljeni od avstrijske vlade. Resnica je, da so se vršila divja in grda dejanja, koja nimajo k sreči primera v naši državi. Ako pa imamo pravico, da zaznamujemo ona hudobna dejanja v obsodbo vsega civilizovanega sveta, moramo se paziti, da ne pretiravamo. Sedaj ni bilo ne mrtvih, ne ranjenih in tudi materialna škoda, ki so jo trpeli laški podaniki, ni znašala nad 1500 fr.

Ako ni bila avstrijska policija v kakem slučaju zadosti hitra in zadosti energična, da bi bila izvršila svoje delo, zagotoviti more, da je bila avstrijska vlada tako stroga proti obtožencem, tako lojalna nasproti nam, da ne moremo drugega nego zadovoljni biti s postopanjem našega zaveznika in prijatelja. Hvaležni moramo biti cesarju, ki, zraven velike žalosti, se je osebno potrudil, da niso bile kršene italijanske pravice. Izgrede so bili od sodišča strogo kaznovani.

To je torej odgovor laškega ministra. K temu bi imeli sledeče pripomniti:

Gosp. Canevaru je svečano povedal, kako misli Italija o onih, ki govore laški in ki so laškega pokoljenja. Za nje bije v laški vladi srce, po njih hrepene, a hrepene ne le po ljudeh, temveč tudi po oni zemlji, kjer Lah prebivajo.

Hočete li lepšega dokaza, s kakim prijateljem smo v trozvezi? S prijateljem, ki liki ris pazi na te dežele, ki naj bi dozorele, da bi v pravem trenutku planil po njih. To je dokaj jasno povedala laška vlada, naša zaveznica, naša prijateljica!

LISTEK.

V salonu gospe Tratnikove.

Spisal Ivan Grčar.

Vincencij je vstopil in kakor se mu je poznalo na obrazu, se je čutil precej ženiranega. V malem, elegantnem salonu je ležal polumrak; izza gardin je prihajala udušena, trepetajoča svetloba. V zraku je plaval mehak vonj in legel mu je na prsa toplo in božajoče. Kakšen vonj! . . . Kadar je hodil po cestah brez namena, zadržalo mu je nenadoma vse telo, kakor bi se dotaknilo nekaj čudovitega njegove duše. Mimo njega je hitela ravnokar neznana dama s pajčolanom na obrazu in za njo je ostal samo še lahen sled parfuma. Opojni, nedolžni vonji so delovali nanj kakor sentimentalne arije italijanskih oper, kakor melanholična ruska poezija, kakor mehke barve Liberijeve . . .

»Ah, gospod Vincencij, torej ste bili tako prijazni . . . jako me veseli . . .«

Gospa Tratnikova je bila nekoliko priletna dama. Od prejšnje lepote so ji ostale samo še velike, jasne oči; gube na obrazu se niso dale

več skrivati in podbradek je bil precej ohlapen. Vse njeno vedenje je bilo očitno afektirano; govorila je z visokim, dovolj prijetnim glasom; besede so se vrstile hitro druga za drugo, ne da bi se vezale v redne stavke. Gospa Tratnikova ni poznala vejic in pik; a zdi se mi, da imajo to svojstvo vse »narodne dame«.

Spravila je pogovor takoj na literaturo. Opazil sem že velikrat na svoje začudenje, da govori o literaturi vsakdo, če hoče biti duhovit in izobražen. Ljudje najbrž ne vedo, kako malo duhovitosti in izobraženosti je v naši literaturi in posebej še v naših literatih. Drugače bi govorili o boljših in vrednejših pridelkih našega naroda: o krompirju, ajdi ali morda o domžalskih slaminikih.

»Ne morete si predstavljati, gospod Vincencij, kako me radosti . . . da, kako sem naravnost ponosna, da me počaščajo s svojimi poseti najizbranejši izmed naših modernih talentov . . . in posebej, da vidim pri sebi Vas, gospod Vincencij . . .«

»Milostna, preprijazni ste.«

Obšlo ga je neprijetno čustvo. Vprašal se je na tihem, čemu je prav za prav prišel tu sem,

— čemu ta neumni pogovor, — skratka, čemu sta se sesla dva človeka, ki nimata med sabo čisto nobenega opravka in gotovo želita, da se čim prej razideta. Dejali so, da je to potrebno, — zaradi njegove karijere. Torej, — njegova karijera je odvisna od teh brezpomembnih besed, od tega ohlapnega podbradka. — — Neumnost!

»Ali ste čitali poslednjo številko »Zvona«, gospod Vincencij?«

»Vsekakor, milostiva.«

»Da, glejte, gospod Vincencij, — mene obide tako nekaj posebnega . . . zdi se mi, kakor bi gledala razcvitajoč se popek —«

»O!«

»Kako mislite?«

»Ne, milostiva, — hotel sem samo opomniti, da ste se izrazili jako poetično . . .«

»Ne laskajte se, gospod Vincencij, prosim Vas. Resnično, jaz sem vznemirjena, kadar slišim komplimente. A vkljub temu, — trudim se, da se privadim lepim izrazom . . . takorekoč salon-skemu jeziku . . .«

»To je hvalevreden trud, milostljiva.«

Suhi obraz Vincencijev se je zdel še bolj suh, njegove oči so gledale motno in megleno

Gosp. Canevaro hoče, naj sodi in obsodi ves svet one izgrede in s ponosom pravi, da kaj takega se ne more pripetiti v Italiji.

Kaka zvižga! Tam, kjer je gnezdo največjih razbojnikov, tam, kjer se rode in kjer vzgajajo morilce nedolžnih žen, tam hočejo svetiti vsemu svetu se svojo civilizacijo, tam hočejo, naj svet obsodi izgrede, ki so na najostudnejši način izživani dali odduška svoji žalosti, svoji jezi s tem, da niso hoteli dopustiti, da se na naših tleh, na onih tleh, katere so naši pradedje s krvjo branili pred laškim sovražnikom, da se Lah na dan žalosti tukaj veseli pri hrupnih veseljah!

Taki so naši zavezniki; država je lahko mirna!!

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. decembra.

Nagodbni odsek je v sobotni seji rešil vladno predlogo o carinski in trgovinski zvezi mej Avstrijo in Ogersko. Rešena je pa seveda samo gola predloga brez prilog, ki so z njo v neposredni zvezi. Mej poslednjimi je tudi zakon o statističnih pristojbinah in pogodba o zavarovalnicah. V zadnji seji je odsek rešil §§ 19 do 25. Prihodnja seja tega odseka še ni določena. Poldrugi mesec je potreboval nagodbni odsek za rešitev te važne predloge, katero je premleval v 45 sejah. Razni člani odseka, ponajveč seveda opozicijski poslanci, so stavili nebroj spreminjevalnih predlogov, mej temi za našo državo precej koristnih, toda vse je večina odsekova odklonila, vsprejeta je bila jedino le sprememba, katero je v sobotni seji predlagal posl. Schwegel, naj se namreč določi mejsebojno varstvo raznih avtorjev po posebnih vsakokratnih določbah. Toraj jedino ta, za gospodarski razvoj dežel avstrijske krone ne ravno velepomembna sprememba je obveljala v nagodbnem odseku, povsod drugod pa je zmagala vlada s svojo predlogo, navzlic temu, da so svedobno razne stranke naglašale, da ne pritrdijo nespremenjeni vladni predlogi.

Posl. dr. Steinwender za „zatirano“ nemštvo. Minulo sredo govoril je v dunajskem nemškem društvu nemški posl. dr. Steinwender, ki je mej drugim izjavil, da so v smislu Bismarkove zvezne in mirovne politike vsi avstrijski Nemci naravnost dolžni zopet pridobiti si izgubljeni vpliv, in pa, da Nemci ne marajo sami vladati, ob enem pa tudi ne trpe, da bi se proti njim vladalo. Levičarski kolovodje so večinoma vsi zadovoljni z njegovim govorom, le Wolf in njegova klika ga napadeta z vso silo radi tega govora, ker se je vse premalo potegnil za nemško stvar. Posebno pa boli Wolfa dr. Steinwender izjava, da »Nemci ne marajo sami vladati«. Kar čudi se, da mu more kaj takega priti na um, ko vendar mora vedeti vsak bojevnik za germansko stvar, da se Wolf in njegova klika bori le za popolno hegemonijo, toraj za samovladje.

Prvi češki dekret prejel je te dni po preteku 150 let, kakor poroča praška »Politik«, predsednik praškega deželnega nadsodišča. Popred

so bili ti dekreti vedno nemški. Ravno tako se je sedaj prvokrat dogodilo, da predsednik nadsodišča in tudi višji državni pravdnik pri razpravah govorita češki in se vodijo zapisniki v češkem jeziku. To je gotovo znak boljših časov, pravi omenjeni list, in češko uradništvo ne bo več prisiljeno zatajevati svojo narodnost. Zato govore sedaj tudi razne druge okolnosti. Nemcem seveda ta jedino pravični obrat nikakor ni po godu ter nikakor ne morejo umeti, kako je mogoče, da pravosodno ministerstvo izdaje češke dekrete. Daleč nas je že dovedla Thunova era, vsklika dunajska židinja, da bi provzročila čim večjo ogorčenost mej »zatiranim« narodom. Toda vse njih javkanje je popolno brezuspešno in le želeči je, da bi tudi ostali Slovani čim preje dospeli do svojih pravic.

Razpor v »jednjeni opozitiji hrvatski« pojavil se je žal v sobotni seji deželnega zbora. Na dnevnem redu je bila namreč nadrobna razprava o nagodbnem provizoriju. K prvi točki vladnega načrta je predlagal posl. dr. Mazura dostavek, naj se dovoli provizorij le tedaj, ako more skupna vlada na podlagi ustavnih določb pobirati javne davščine. Proti temu dostavku izjavil se je seveda ban Khuen-Hedervary, poleg tega pa tudi, kar je vsekako čudno, posl. dr. Tomazič v ime narodne, dr. Frank v ime čiste pravaške in David Starčević v ime levega krila združene opozicije. Vladna predloga je bila seveda vsprejeta nespremenjeno, toda razpor v opoziciji je skoro neizogiben. Kako sodijo o tem nesporazumljenju merodajni krogi in na kak način ter ali se sploh poravna preporno vprašanje, nam še ni znano, a želeči je, da bi posebno sedaj složno sodelovali vsi opozicijski poslanci, ker sicer je popolno brezuspešen ves njih trud.

Kriza na Ogerskem igra v avstrijskem časopisu še vedno veliko vlogo. Sobotna seja je bila sicer popolno mirna in cela zbornica se je nekako zadovoljno pokorila mnenju starostnega predsednika, ki je predlagal, naj se šele v današnji seji določi, kedaj se vrši volitev zborničnega predsedstva. Predsednik starosta je prebral samo kraljevo pismo, s katerim se odpira zasedanje državnega zbora. Tem burneje bodo pa seje v tem tednu. Voditelji opozicije izjavljajo, da volitvi sami sicer ne bodo nasprotovali, pač pa jo bodo skušali čim dalje zavlačevati. Splošno se toraj sodi, da do praznikov zbornica ne dobi svojega predsedstva. Vladna liberalna stranka se boji te obstrukcije in bo danes najbrže sama predlagala, da se rok za volitev čim bolj podaljša. Vsekako je pričakovati burnih prizorov že v današnji seji.

Novi nemiri na Kreti. Povodom dohoda nadkomisarja princa Jurija na otok napovedujejo gotovi krogi nove nemire mej kristijani in mohamedovci. Iz Aten se namreč poroča, da so mohamedani zelo ogorčeni radi imenovanja princa Jurija in da mu nameravajo prirediti burne demonstracije v pozdrav. Ni torej izključeno, da dojdejo te dni poročila o novih praskah mej krščanskimi prebivalci. Vendar pa prizori ne bodo

cij, ne pozabite name. To bi sicer ne bilo nič čudnega, — zakaj v svojih visokih idejah, — v blesku svoje slave, — kako bi se mogli spominjati — —

Vincencij se je poslovil in kmalu nato je stopil v salon dr. Trlica, mlad človek z redkimi lasmi in bedastim obrazom.

»Milostiva!«

Poljubil ji je roko. Gospa Tratnikova mu je povedala, da je govorila ravnokar s študentom, ki ni napravil še niti prvega izpita in ki ima vkljub temu v očeh nekaj predrznega in razžaljevega. Dr. Trlica se je nasmehnil; hotel je nekaj reči, toda pokazal je samo dvoje vrst rumenih, špičastih zob.

»Jaz ne vem, — pravijo, da je talent...«

Pogledal jo je začudeno.

»No da, — razmere so postale tako čudne... Talent... Kdor ne dela izpitov, je talent...«

Dr. Trlica je vzdihnil ter se popraskal po nizkem čelu... Zavrt v havelok in klobuk globoko nad očmi je hitel Vincencij po trgu.

»Tako se dela — karijera. Ne, — take karijere —! Čemu je bilo sploh tega treba? — Fej!«

več tako burni, kakoršnih smo bili dosedaj navedeni, kajti princ Jurij je voljan pokazati večjo energijo, kakor pa so jo kazala turška oblastva. Nada je, toraj, da novi nadkomisar kmalu uduši take nemire in odvzame pogum revolucionarnim elementom.

Slovstvo.

Knjige družbe sv. Mohorja za leto 1898.

(Ocenili Cirilski.)

6. Poljedelstvo. Slovenskim gospodarjem v pouk spisal Viljem Rohman, strokovni učitelj na deželni kmetijski šoli na Grmu. II. snopič.

Priznati moramo, da se je odlični gospod pisatelj resno potrudil spisati delo, ki bode izvrstno služilo v povzdigo poljedelstva. Vse opisovanje, ves poduk je tako jasno, tako lahkoumevno in tako zanimivo osnovan, da človek z lahkoto in veseljem sledi gospodu pisatelju. Vsakdo bode priznal, da je težko pisati take strokovne knjige, posebno za našega kmeta, ki je žal še daleč zadaj v umnem naprednem kmetijstvu. In vendar se je gospodu pisatelju v II. snopiču posrečilo spisati knjigo, v kateri se vedno ozira na najnovejši napredek poljedelstva, v takem slogu, v taki obliki, da bode brezdvomno ugajala tudi našim gospodarjem.

Tvarina II. snopiča obsega nadaljevanje pomožnih gnojil, setev, oskrbovanje rastlin ter žetev in shranitev pridelka. Posebno pozornost obrača gospod pisatelj na umetna gnojila, kojih so se jeli zadnja leta posluževati tudi naši poljedelci. Mnogo se je do sedaj grešilo in se še greši glede rabe umetnih gnojil. Zato naj bi pazljivo prebrali ta odstavek gospodarji, posebno pa načelniki kmetijskih podružnic, ki v imenu kmetov skupno naročajo umetna gnojila. Potem se ne bo širila nezaupnost in čule rezke opazke: »Toliko me je stalo, pa nič koristilo,« in poskusi z umetnimi gnojili gotovo ne bodo ostali brez uspeha.

V osmem odstavku izvrstno opisuje setev. Da, res je, ako kje, gotovo tukaj škoduje prevelika varčnost in brezbriznost. Opisovanje posamičnih sejalskih strojev bi se bilo sicer lahko opustilo, ker pri nas niso v navadi, in za sedanje razmere našega kmeta tudi predragi. Vendar ima tudi to svoje dobro, ker kmeta nekako vspodbuja k resnemu delu in podjetnosti.

Tudi razni sovražniki poljskih pridelkov so dobro opisani.

Neugodno vreme in uime, proti kojim smo navadno brez moči; razni škodljivi pleveli in rastlinske zajedalke, kakor tudi živalski škodljivci — vse te gospod pisatelj omenja v kratkih, jedrnatih besedah, in daje svete, kako se jih ogibljuje ali zatirajmo.

Zraven pa se tudi ozira na postavbo, ki varuje kmeta in mu dovoljuje pri raznih poškodbah prositi za olajšavo ali odpis davka. Tudi to bo našemu poljedelcu dobro služilo, ki do sedaj čestokrat niti vedel ni, da mu je pri raznih nezgodah odprta tudi ta pot, lajšati si svoje gorje.

Istotako zasluži tudi deveti odstavek: žetev i shranitev pridelka, glede praktičnega obdelovanja vso pohvalo.

Sploh moramo priznati, kar se tiče praktičnega obdelovanja vsebine II. snopiča, pisatelju vso čast in hvalo za njegov trud. Tudi jezik je lep, čist in preprost, dasi se tu in tam najde kaka manjša napaka. Zlasti hvalevredno pa je, da je gospod pisatelj raznim imenovanjem pridejal vse različne tehnične izraze, ki so v rabi pri naših poljedelcih.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 19. decembra.

(Najvišja zahvala.) Odbori društev katoliško-političnega, katoliškega in tiskovnega so prejeli po deželnem predsedstvu najvišjo zahvalo za izraze zvestobe in vdanosti, izražene povodom vladarske petdesetletnice cesarjeve.

(Pastirski list ljubljanskega knezoškofa) na duhovnike in vernike izide te dni. Vernikom se bo bral na praznik sv. Štefana.

(Deželni zbor kranjski) se snide, kakor poroča včerajšnji dunajski uradni list, v sredo 28. decembra. Isti dan snidejo se tudi vsi deželni zbori razun tirolskega, solnograškega in dalmatinskega.

Za hip se je približal razgovor političnemu polju, a vrnil se je takoj zopet k literaturi. O tej stvari se dá govoriti jako gladko; govorite o tem ali onem pesniku karkoli, nihče vam ne bo mnogo ugovarjal, zato ker v naših dneh večidel nihče nič ne čita. Ljudje rajši pišejo.

»Na Vas, gospod Vincencij, stavim največje nade, — ne samo jaz, — stavi jih ves narod. Dvignili ste se, kakor fénis, — da, zableščala je jasna zvezda na našem obzorju, in —«

Gospa Tratnikova je čutila, da se je nekoliko zaplela. Vincencij je poslušal molče, z nekakim prestrašenim izrazom na ustnih. Pod vplivom dremačnega polumraka, omotnega parfuma in enakomernega glasu gospe Tratnikove se ga je polastila polagoma težka, neprijetna lenoba. Premakniti je hotel noge, ki so mu skoro zaspale, toda ni se mu ljubilo... »Kako je mogoče, da se rode take čudovitosti iz čisto navadnih, poštenih besed, ki služijo drugače popolnoma pametnim, vsakdanjim potrebam?...«

»Zato je Vaš poset razvedrilo mojemu srcu in hrana moji duši... Svetovno izobražen človek, ženijalen pesnik, — to je najkrasnejša družba, ki si je more kdo želeči. Da, jaz zavidam v tem trenutku samo sebe... Prosim Vas, gospod Vincen-

(Delitev zimske obleke med ubožno mladino.) V dobrem spominu ostane revnim otrokom ljubljanskih ljudskih šol lepa slovesnost, ki se je vršila včeraj, dne 18. t. m. ob 11. uri v lepo okrašeni telovadnici I. mestne deske šole. Obdarovanih je bilo 197 ubožnih učencev in učenk vseh ljudskih šol s toplo zimsko obleko, trdnim obuvalom in pecivom. Slovesnost so počastili s svojo navzočnostjo: presvetli knezoškof, visokorodna gospa baronica Hein in mnogo odličnega občinstva. Šolski nadzornik, prof. Fr. Levac je otvoril slavnost z lepim nagovorom. Otrokom je razložil, kako naj kažejo svojo hvaležnost za božične darove, dobrotnike mladine pa v imenu mestnega šolskega sveta zahvalil, ker s svojim delovanjem zdatno pospešujejo redno šolsko obiskovanje ubožnih otrok v zimskem času. Presvetli knezoškof je v iskrenih besedah opominjal otročiče, naj bodo, kakor za današnje darove, hvaležni še bolj za večje darove, ki jih dobivajo v šoli, t. j. za pouk, zlasti pa za nauke sv. vere. Dobrotnikom pa je čestital, ker si s posvetnim blagom nabirajo nebeških zakladov. — Presvetli knezoškof in visokorodna baronica Hein sta potem razdelila otročičem darila. Veselje in hvaležnost je žarila mladini iz oči. Ko sta se deček in deklica v imenu obdarovancev zahvalila, se je končala slovesnost s tem, da so vsi navzoči prejeli višjepastirski blagoslov. — Bog poplačaj blagemu odboru dobrodelnih gospej, zlasti pa gosp. ces. svetniku I. Murniku, ki se leto za letom posebno trudi za obdarovanje, prav kakor bi izpolnoval oporoko svoje preblage soproge, velike dobrotnice revežev in ubožne mladine.

(Javne predavanja.) Sinoči se je zbralo na povabilo odbora krščansko socijalne zveze lepo število poslušalcev v dvorani Katol. doma. Predaval je kanonik Kalan o stroju in njega socijalnem vplivu. Omenjal je predavatelj v svojem govoru velikanskega vsestranskega napredka v sedanjem veku in raznih iznajdb, ki pogajajo ta napredek, govoril je posebe o iznajdbi stroja na par in z elektriko, pojasnoval je velikansk pomen uvedbe stroja. Zemlja se je po suhem in po morji premrežila z železno cesto, oziroma s parobrodi, telegraf in telefon olajšujeta mejsebojno občevanje. Človeštvo si je osvojilo s temi iznajdbami nadvlado nad zemljo, kakor še nikdar poprej. V tem pogledu ima uvedba stroja velikansk pomen, neizmerno korist. Da ima uvedba stroja tudi svojo senčno stran, vzrok je ekonomični liberalizem, ki si je kakor vse drugo javno gospodarstvo osvojil tudi stroj ter ga izrablja v kapitalističnem smislu, odtod usodni nasledki mašinitizma v gospod. pravem in soc. oziru. Prevrta v pravem oziru: Delo ob nedeljah, razdruženo družinsko življenje, beda pri stanovanjih, alkoholizem; prevrata v gospodarskem oziru: sprememba načina izdelovanja blaga, kopičenje ljudi po mestih, manjšanje števila ljudi na deželi, delo žensk in otrok, preobilica blaga in odtod gospodarske krize, ki pogoltnejo manjša podjetja in oškodujejo delavce; prevrata v socijalnem oziru: povstanek denarne aristokracije, popolna ločitev dela in kapitala, delavec le del stroja, boj mej kapitalizmom in proletariatom, propad srednjega stanu. — Stroj v krempljih gospodarskega liberalizma je divja zver, ki uničuje gmotno in duševno blagostanje človeštva, krščanska zadržna organizacija narodov naj dobi stroj v svojo oblast, da bo stroj res blagoslov za človeštvo.

(Dnevni red) občinskega sveta izredni seji, katera bo v torek, dne 20. decembra t. l. ob 5. uri popoldne v mestni dvorani. I. Predsedstvena naznanila. II. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Mestnega magistrata poročilo o vsprejemih v občinsko zvezo. IV. Policijskega odseka poročila: 1. o organizatornem statutu za mestno policijsko stražo; 2. o disciplinarnem pravilniku za mestno policijsko stražo ter za mestne polic. agente in detektive; 3. o izvršilnem predpisu, o službeni opravi in nabavi orožja za mestno polic. stražo v Ljubljani v smislu §§ 12. in 13. organizatornega statuta. V. Personalnega in pravn. odseka poročilo o volitvi odbora za upravo meščanske imovine. VI. Finančnega odseka poročila: 1. o zavarovanju poslopja meščanske imovine; 2. o proračunih za leto 1899: a) ustanovnega zaklada, b) zaklada meščanske imovine; c) ubožnega zaklada; d) mestnega zaklada. VII. Občinskega svetnika Frana Žužka samostalni predlog, da se določi

ime ulici med Gorupovimi hišami od Rimske ceste v njeni bodoči podaljšavi do Mirja.

(Zatiški dvorec v Ljubljani.) Po dolgotrajnem pogajanju in prizadevanju Zatiški dvorec (Sitticherhof) na Starem trgu v Ljubljani, kjer so bili pred potresom nastanjeni deželne sodnije uradi, pod ugodnimi pogoji pridobiti za mestno občino ljubljansko v regulacijske namene, ukrenilo je sedaj justično ministerstvo v sporazumljenju s finančnim ministrom, da nadaljna pogajanja v tej zadevi z mestno občino prenehajo in da se poslopje popolnoma adaptira. Poprej nameravana premestitev okrajnega glavarstva za ljubljansko okolico z Vodnikovega trga v Zatiški dvorec se ima opustiti, ker finančna uprava za Kranjsko uradnih prostorov na Vodnikovem trgu ne misli za se rabiti, ampak glavno davkarijo, pristojbinski urad in davčno lokalno komisijo nastaniti na Bregu v prejšnje uradne prostore deželne vlade. V zatiški dvorec pa pride 1900. leta ekspozitura (filijala) ljubljanskega poštnega urada. Stroški za popravilo tega poslopja dovoljeni so za sedaj z 16.000 gld. S tem je torej končno rešeno to dolgotrajno, za razvoj naše bele Ljubljane tako važno podrtinsko vprašanje kakor se vidi — brezvspešno.

(Iz Gradea.) 18. grudnia. Včeraj se je vršila pri tukajšnjem kazenskem sodišču obravnavna zaradi demonstracije, ki so jo priredili nemški burši proti policijskemu ravnateljstvu. Dijaki sami so se znali izmuzniti kakor spolzke jegulje in zdaj se v pest smejejo in rogajo nerazsodnemu in naščuvanemu ljudstvu, ki je tudi zdaj kakor po navadi plačalo račun za njih objestnost. Kaznovanci so dobili od 3 do 14 dni zapor, ker so se ustavljali policiji, ko jih je razganjala.

(Za spodnještajski jubilejski zaklad) so nadalje vplačali: sl. posojilnica v Šoštanju 300 kron, g. Lovro Baš, c. kr. notar v Celju 30 kron, preč. g. Anton Hajšek, kanonik v Slov. Bistrici 30 kron, g. Anton Kupljen, c. kr. notar v Črnomlju še 20 kron (prej že 25. jul. 1896 30 kron in 14. febr. 1897 30 kron), g. Jože Mesiček, nadučitelj v Sevnici 10 kron.

(Iz Ráteč na Gorenjskem.) Tukaj smo dobili zopet 7 cm snega, ki je zapadel 16. t. m. Sani, ki so počivale nekaj mesecev, prišle so zopet v rabo. Tudi otroci imajo svojo zabavo.

(Umetnik Don Perosi.) 13. t. m. je bila v Rimu premiera »Vstajenja Kristusovega«, mojsterske skladbe zadnji čas zaslovelega Perosija. Navzočih je bilo mnogo kardinalov, papežev dvor, umetnik Mascagni, Mascheroni. Uspeh je bil velikanski. Čestitala sta mlademu umetniku tudi Verdi in Boito. Perosi se je porodil 20. dec. l. 1872 v Tortoni. Njegov oče je pevovodja v ondotni katedrali. Izmlada je že kazal veselje in nadarjenost za muziko. Učil se je v Rimu v šoli sv. Cecilije; na to v Milanu, Montecassino in v Regensburgu. Leta 1893 je bil imenovan za kapelnika v Imoli. Med tem se je posvetil duhovskemu stanu ter bil leta 1894 v Benetkah v cerkvi sv. Marka posvečen za mašnika.

(Izjemne vožne olajšave na železnici.) Povodom potresne katastrofe dovolilo je vodstvo državne in tudi južne železnice znižanje vožnih cen za stavbinski material, kar se ga potrebuje za stavbe, poškodovane po potresu. Letos ta doba poteče in južna železnica ne bo v prihodnje več dovolila takih olajšav, državna bo pa vsled naredbe železniškega ministra še dovoljevala olajšave od slučaja do slučaja.

(Očeta je vstrelil) 11. t. m. 18 letni posestnikov sin Jan Mihelčič iz Zabukovja. Poskušal je puško z lova vračajočega lovca, ki je s svojim tovarišem pil v Mihelčičevi gostilni, ter vstrelil v hrbet svojega očeta, ki je stal pri mizi. Mihelčič st. je umrl za rano že naslednji dan.

(Iz lekarne.) Lekarnar zahteva od ozdravelega klijenta plačilo svojega računa. — Prosim, pravi ozdravljeni, jaz nimam nič denarja! — Morda pa ste vendar prihranili škatljice (fiolice) in posodice? — Da, te še imam. — No, hvala Bogu, vrnite mi jih, potem nisem nič na izgubi.

(Banket za konje.) Ljudje so neutrudni v izumih novih bedarij. Newyorški milijonar in lahkoživec Clark je stavil na svojega konja 100.000 dolarjev in stavo dobil. Slovesno je treba praznovati ta dogodek! Banket za prijatelje — to je že preveč navadno. Nekaj senzacionalnega mora narediti milijonar-lahkoživec. Ker je konj z gospodarjem dobil stavo, bodi banket za gospode in za

konje! Clark je dal svojo remizo — konji ne ho. dijo po stopnjicah v sobane — prirediti za banketno sobano. Najboljše jedi in najboljša vina so bila pripravljena za gospode in za konje, ki so žrli iz srebrnih jaslji in srkali šampanjca iz dragocenih korit. Bivši nadžupan Zilroy je predsedoval temu čudnemu banketu. Neki Brown je stavil tisoč dolarjev, da bo njegov konj izpil več šampanjca, nego vsak drugi — ne izvzemši gospode. Z glasnim pritrdjevanjem so vsprejeli stavo in pili, dokler niso banketovalci ležali pod mizami in jaslji, jedni smrčé, drugi s kopiti brskaje po tleh. Med 78 tovariši je zmagal Brownov konjič z osemnajstimi steklenicami.

Društva.

(Vabilo k slavnostni božičnici) v »Narodni šoli« družbe sv. Cirila in Metoda v St. Rupertu ob Velikovcu v sredo dne 21. decembra 1898. leta, ob 2 uri popoldne. — K obilni udeležbi vabi častite rodoljube in prijatelje slovenske šolske mladine načelnništvo »Narodne šole«.

Telefonska in brzojavna poročila.

Trst, 18. decembra. Pri današnjem protestnem shodu zoper hrvatsko gimnazijo v Pazinu, doživela je progressova stranka silen poraz. Shod je bil razbit. Ob silnem žvižgu ni bilo mogoče izvoliti ni predsednika. Gledališče »Politeama Rossetti« je bilo natlačeno polno. Upilo se je gromovito v laškem jeziku: »Ven z goljufi, roparji!« »Doli z judi!« »Ne maramo sovraštva med narodi!« »Živeli Slovenci!« Ko so irredentovci začeli upiti »Eviva Italia!«, čulo se je »Eviva l' Austria!« Več oseb je bilo ranjenih. Demonstracije so se nadaljevale na ulici, ker je bilo pred italijanskim konzulatom več oseb aretovanih radi vsklikov »Viva Italia!«, »Fora gli schavi!« Policija je poulične demonstrante energično razgnala. Značilno je to, da so proti progressovcem nastopili združeni antisemiti, krščanski socijanci, Slovenci in socijalni demokrati. Danes zvečer se vrši v »Politeama Rossetti« koncert pevskega društva »Kolo«, ki bode sijajna manifestacija tržaških Slovanov. Nastopi 120 članov. Tamburaški zbor nastopi močan 60 članov. Lahki so obljubili za večer veliko demonstracijo in izgrede, a upanje je, da se jim nobeno ne posreči, ker bode naših ljudi preveč.

Trst, 19. decembra. Sinočni koncert »Kola« v gledališču »Politeama Rossetti« vspel je nad vse sijajno. V natlačeno polnem gledališču, iz katerega je dopoldne progressova stranka morala bežati, bilo je navzočih do 3000 oseb. Lahki, ki so se pripravljali za demonstracijo, so se pred toliko množico morali poskriti. Ta pojav slovenske zavesti je prišel z Dunaja pogledat tudi krščansko-socijalni poslanec Schneider, ki je prisostvoval koncertu v družbi Nabergerjevi. Med koncertom ga je pozdravila deputacija krščanskih socijalcev iz Trsta in Ljubljane. — Radi včerajšnje demonstracije je bilo aretovanih 110 oseb, večinoma Lahov, ker so upili »Viva Italia!« in »Abbaso gimnazia croata«.

Dunaj, 19. decembra. Izvrševalni odbor desnice je imel danes sejo, katere se je vdeležil tudi češki deželni maršal knez Lobkovic. Sklepi te seje so tajni.

Dunaj, 19. decembra. Župan dr. Lueger je sklical vse antisemitske deželne in drž. poslance in mestne odbornike v skupno sejo, kjer se stranka javno izreče proti obstrukciji.

Praga, 19. decembra. »Prager Abendblatt« dementuje vest raznih čeških listov, da je prejel predsednik praškega deželnega nadsodišča češki dekret (?).

Budimpešta, 19. decembra. Razgovor v zbornici glede volitve predsedstva je bil miren. Košut je kritikoval predlog Tisze ter pozivljaj liberalno stranko, naj zaradi jedne osebe ne stavi ustave v nevarnost, Pulskey je zato, da se volitev predsedstva kmalu izvrši, Apponyi zahteva, da lib. stranka umakne predlog Tisze, ako hoče, da se doseže sporazumljenje.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m.

Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm	Tempera- tura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v 24. urah v mm
17 9. zvečer	744.6	-1.4	sr. sever	skoro jasno	0.0
18 7. jutraj 2. popol.	744.5 742.8	-1.2 6.4	sr. svzh. sl. jug	poloblačno jasno	
18 9. zvečer	742.3	0.6	sr. zah.	jasno	0.0
19 7. jutraj 2. popol.	739.9 736.0	-3.8 9.0	sl. zah. sr. zah.	megla jasno	

Srednja temperatura sobote -0.1°, za 1.7° nad normalom.
Srednja temperatura nedelje 1.8°, za 3.7° nad normalom.

Zahvala.

Vsem, ki so nam za boleznj in po smrti gospoda

Frana Krisper-ja,

hišnega gospodarja in bivšega trgovca
v Ljubljani,

izkazali svoje tolažilno sočutje, istotako vsem, ki
so našega draga rajnika spremili na poslednjem
njegovem potu, in še posebej vsem, ki so na njega
krsto za slovo položili dali vence, izrekamo tem
potom najiskrenejšo zahvalo.

V Ljubljani, 18. decembra 1898.

Žalujejoči ostali.

Glasbene instrumente in strune

kupite ceno in dobro pri trdk

Brata Lutz v Šenbach-u

(mesto) na Češkem. 891 3-1

Centki zastoni in franko.

DOM IN SVET

Vsebina 24. zvezka 1898:

Blaž Kocen. Življenjepis. Napisal M. P. —
Šopek, utrgan na gomili prijateljeve soproge. Po-
svečen dr. F. M.ču. Zložil F. S. Finžgar. I., II.,
III., IV., V., VI., VII., VIII. — Ob smrti postelji.
Spisal Ivan Grádar. — Iz našega kota. Povest.
Napisal Podgoričan. (Konec.) — Prijateljici. Zlo-
žila Posavska. — Drobtine. Spisal Janko Barle.
IV. Pri peči. V. Posušene cvetlice. VI. Na Marti-
nov večer. — Za up! Zložil Zdenčan. — V al-
banskih gorah. Potopisni spomini iz rimske oko-
lice. Po svojem dnevniku priredil dr. A. Karlin.
(Dalje.) — Naše modroslovje. »Zvon-u« za od-
govor spisal dr. Fr. L. (Konec.) — Slovenska li-
turgija pri Južnih Slovénih. Povestne črtice. Poleg
M. Mesića, S. Ljubića i. dr. sestavil And. Fékonja.
(Konec.) — Književnost: Slovenska književnost. —
Razne stvari. — Glasba. — Na platnicah: Vabilo
na naročbo. — Slike: Blaž Kocen. — Velealska
cerkev. (Fot. dr. Fr. L.) — Notranjščina velesalske
cerkve. (Fot. dr. Fr. L.) — Slike Schmidt ove:
Marijino oznanjenje. Slika v velikem oltarju vele-
salskem. (Fot. dr. Fr. L.) — Marijino oznanjenje.
Slika v ljubljanski vojaški bolnici. (Fot. dr. Fr. L.)
— Sv. Barbara. Slika v cerkvi velesalski. (Fot.
dr. Fr. L.) — Sv. Dominik. Slika v cerkvi vele-
salski. (Fot. dr. Fr. L.) — Frascati: Villa Torlonia.

Pristni „Finger“!

Plzenjske pive grenčec,

najboljše sredstvo zoper težave v želodcu,

je dobiti v Ljubljani pri 864 2-2

F. Pettauer-ju, trgovcu z dišavami.



Najboljše in najzdravejše kadenje

je brezdvomno ono z

„Mörathon-om“.

Pristno le z varstveno znamko
»otročjo glavo«.

Majhen zvezek zadostuje, da
5-6 zvezkov tobaka stori blago-
vkusnega, prijetnodišečega in
zdravega.

Edini izdelovalec

Th. Mörath

v Gradcu,

prodajalnice dišav

„zum Biber“.

Za Kranjsko prodaja
na debelo Fr. Pettauer
v Ljubljani. — Mali zvezek 10 kr., velik 30 kr., 12 malih
ali 4 veliki zvezki franko po povzetju gl. 1-26. 815 10-5

Usojam si slavnemu občinstvu naznaniti, da prevzemam
in izvršujem točne naročila na 294 37-36

kavo, čaj, olje, riž, makarone, delikatese,
sadje, ribe, vina itd.

Pošiljatve v omotih po 5 klg. oddajam po pošti, ona
od 30 klg. naprej pa po železnici s povzetjem.

Take pošiljatve se izplačajo vsakomur, posebno p. n.
gg. krčmarjem, družinam in onim, ki rabijo za dom različne
jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specialitete,
katerih se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr.
marske ribe in rake, sveže sadje, fino olje itd.

Glavni moj namen je razpošiljati dobro blago
in po nizki ceni.

Cenike dopoljšem radovoljno in brezplačno. Za p. n.
gg. trgovce imam poseben cenik in morem dajati blago po
tako nizkih cenah, da se ne bojim konkurence.

Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan v Trstu,

ulica S. Francesco št. 6.

Št. 39535.

Razglas.

886 3-1

Podpisani magistrat oddaja

izpraznenje grebeničnih jam

topničarske vojašnice za leto 1899,

ter sprejema ponudbe do 25. t. m.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dné 12. decembra 1898.

Oklic.

888 1-1

Gospod Anton Rus, kateri je bil na utopljeni ladiji »La Bourgogne«
in se je rešil, naj blagovoli naznaniti svoje bivališče radi sodne izjave
o utopljenem župniku čast. g. Antonu Hodnik iz Straže sv. Lovrenca
gosp. dr. Juriju Pučko c. kr. notarju v Krškem.

Popolna razprodaja!

Lepa in primerna božična in novoletna darila

kakor tudi razno drugo blago, kot:

papir, knjige, pisalne potreščine itd.

dobé se pod tovarniško ceno v trgovini

Antona Zagorjan-a v Ljubljani,

Gospodske ulice šte. 7, 882 3-2

kjer je popolna razprodaja.



Služba organista (cecilijanca) in cerkvenika

je razpisana do novega leta.

Več se izv. pri podpisnem cerkvenem predstojništvu

Župni urad v Št. Rupertu na Dolenjskem,

dné 15. decembra 1898.

878 3-2

Jan. Mervec, župnik.

Zahvala.

Jaz podpisani Karol Schöner, posestnik, gostilničar in
mesar na Krškem št. 104, čutim se dolžnega, da se generalnemu
zastopu vzajemno-zavarovalnega društva

„Concordija“

za točno in kulantno cenitev škode in za naglo izplačilo odškod-
nine povodom požara dné 16. novembra t. l., ki mi je uničil hišo,
gospodarsko poslopje in premičnine na Krškem šte. 104, naj-
topleje zahvaljujem in zavarovalnico „Concordijo“ in njene
zastopnike vsakemu najtopleje priporočam.

Na Krškem, dné 8. decembra 1898.

Karol Schöner.

Potrjuje:

Občinski urad na Krškem,

dné 10. decembra 1898.

Rostohar s. r.

887 1-1

Dunajska borza.

Dné 19. decembra.

Skupni državni dolg v notah	101 gld. — kr.
Skupni državni dolg v srebru	101 > 35
Avstrijska zlata renta 4%	119 > 95
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	101 > 25
Ogerska zlata renta 4%	120 > 70
Ogerska krona renta 4%, 200	97 > 70
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	916 > —
Kreditne delnice, 160 gld.	359 > 10
London vista	120 > 45
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 > 95
20 mark	11 > 79
20 frankov (napoleonador)	9 > 55
Italijanski bankovci	44 > 40
C. kr. cekini	5 > 70

Dné 17. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	166 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159 > —
Državne srečke l. 1861, 100 gld.	193 > 50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99 > 10
Tisine srečke 4%, 100 gld.	137 > 75
Dunavske vravnave srečke 5%	130 > 50
Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	107 > 50
Posojilo goriškega mesta	112 > —
4% kranjsko deželno posojilo	98 > 25
Zastavna pisma av. osr. zem. kred. banke 4%	98 > —
Priporitetne obveznice državne železnice	220 > —
> južne železnice 3%	179 > 60
> južne železnice 5%	125 > —
> dolenjskih železnice 4%	99 > 50

Kreditne srečke, 100 gld.	203 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	170 > —
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	19 > 50
Rudolfove srečke, 10 gld.	25 > 50
Salmove srečke, 40 gld.	86 > 40
St. Genois srečke, 40 gld.	84 > 50
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 > —
Ljubljanske srečke	24 > 25
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	155 > 75
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3500 > —
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	427 > —
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	63 > 75
Splošna avstrijska stavbinska družba	112 > 75
Montanska družba avstr. plan.	199 > 85
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	175 > —
Papirnih rubljev 100	127 > 25

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.